

Samråd

Minoritetspolitikens motor

Lennart Rohdin
Länsstyrelsen i Stockholms län

Luleå, 24 februari, 2011

Europarådets konventioner

- ◆ Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter (**1950**)
- ◆ Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (**1992**)
- ◆ Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (**1995**)

En **folkrättslig skyldighet** inom ramen för Sveriges åtaganden inom ramen för de Mänskliga Rättigheterna

Samråd/delaktighet – en grundbult

- ◆ Europarådets minoritetskonventioner bygger på **delaktighet som grundprincip**
- ◆ Minoritetspolitik bedrivs **tillsammans med, inte för/åt** de nationella minoriteterna
- ◆ Goda föresatser inte tillräckliga – kan leda fel!
- ◆ Ramkonventionen (Art. 15)
- ◆ Språkstadgan (Art. 7.4)

Språkstadgan, Artikel 7.4

”Vid fastläggande av sin politik i fråga om landsdels- eller minoritetsspråk skall parterna **ta hänsyn till de behov och önskemål som uttrycks av de grupper** som använder sådana språk.

De uppmuntras att i mån av behov upprätta **organ för att ge råd** till myndigheterna i alla frågor som sammanhänger med landsdels- eller minoritetsspråk.”

Sveriges nationella minoriteter och minoritetsspråk (Riksdagen dec. 1999)

minoritet	språk
♦ judar	jiddisch
♦ romer	romani chib (alla variteter)
♦ samer	samiska (alla variteter)
♦ Sverigefinnar	finska
♦ tornedalingar	meänkieli (alla variteter)

Uppskattningsvis har i storleksordningen 700.000 invånare i Sverige minoritetsbakgrund.

Varför minoritetspolitik i Sverige?

- ◆ ”Ett senkommet erkännande av vårt lands historiska nationella minoriteter judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar och deras språk, men också av vårt gemensamma kulturarv. Ett erkännande av grupper som både osynliggjorts och förtryckts under långa tider” (prop. 2008/2009:158)

Varför reformerad minoritetspolitik?

- ◆ Erkännande, men utan innehåll?
- ◆ Nationell och internationell kritik, bl a ;
 - geografiskt begränsade förvaltningsområden
 - bristande implementering, särskilt lokalt
 - minoriteters behov har inte beaktats tillräckligt
 - utbredd okunskap, ibland ovilja
 - inget tydligt uppföljnings-/samordningsansvar
 - minoritetsspråk behöver stöd för att överleva

Språklag & lag om Nationella Minoriteter

Språklagen (1 juli 2009)

- ◆ reglerar bl a de nationella minoritetsspråken
- ◆ samhällets skyldigheter (tillämpningen följs upp av Institutet för språk och folkminnen)

Lagen om nationella minoriteter LoNM (1 januari 2010)

- ◆ rättigheter för enskilda
- ◆ samhällets skyldigheter

Minoritetspolitisk strategi

- ◆ säkerställa en bättre efterlevnad av minoritetskonventioner och uppföljning av vidtagna åtgärder
- ◆ motverka diskriminering och utsatthet
- ◆ **stärka minoriteters egenmakt och inflytande**
- ◆ främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken

LoNM

- ◆ gäller i **hela** landet för **samtliga fem** nationella minoriteter
- ◆ allmänna bestämmelser = **grundskydd** införs
- ◆ **förstärkt skydd** för samiska, finska och meänkieli inom FO och hos vissa myndigheter
- ◆ myndighetsansvar införs

Grundskydd - 3 § LoNM

- ◆ **förvaltningsmyndigheter ska** när det behövs på lämpligt sätt **informera** de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt denna lag

Grundskydd - 4 § LoNM

Det allmänna

har ett särskilt ansvar för att **skydda och främja** de nationella minoritetsspråken (8 § SpråkL)

ska **främja** de nationella minoriteternas möjligheter att **behålla och utveckla sin kultur** i Sverige

Grundskydd - 4 § LoNM (forts.)

- ◆ barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt

Grundbulten - 5 § LoNM

*Förvaltningsmyndigheter **ska** ge de nationella minoriteterna **möjlighet till inflytande** i frågor som berör dem och så långt det är möjligt **samråda** med representanter för minoriteterna i dessa frågor*

”Nationella minoriteter i Sverige” (Prop 1998/99:143)

- ◆ De nationella minoriteterna är själva bäst lämpade att se den egna gruppens behov och önskemål
- ◆ Det är därför väsentligt att det förs en dialog mellan myndigheter på olika nivåer och de nationella minoriteterna

”Från erkännande till egenmakt” (Prop. 2008/09:158)

- ◆ ”Makt att forma sin egen framtid”
- ◆ ”Kunskap ger egenmakt”
- ◆ ”Inflytande ger egenmakt”

”Från erkännande till egenmakt” (Prop. 2008/09:158)

- ◆ Regeringen anser
 - att det behövs en medveten strategi för att stärka nationella minoriteters egenmakt att forma och styra sin framtid som minoriteter
 - att nationella **minoriteters möjlighet till inflytande är en nyckel** till förbättrad efterlevnad av Europarådets Ramkonvention och Språkstadga

”Från erkännande till egenmakt” (Prop. 2008/09:158)

- ◆ De nationella minoriteternas **möjligheter till inflytande är av avgörande betydelse** för att synliggöra gruppernas behov i samhället och i förlängningen **en förutsättning** för att Sverige ska kunna leva upp till åtagandena i minoritetskonventionerna.

”Från erkännande till egenmakt” (Prop. 2008/09:158)

- ◆ De åtgärder som hittills vidtagits är inte tillräckliga för att säkerställa inflytande.
- ◆ Det finns därför anledning att ta in en generell bestämmelse rörande det allmännas skyldighet att samråda med företrädare för de nationella minoriteterna i den föreslagna lagen.

”Från erkännande till egenmakt” (Prop. 2008/09:158)

- ◆ Samråd innebär **en bekräftelse av** de nationella minoriteternas **närvaro** i lokalsamhället,
- ◆ Samråd **skapar balans** mellan majoriteten och minoriteten,
- ◆ Samråd leder till att **NMs behov kan beaktas** på ett bättre sätt,
- ◆ Samråd leder till **bättre beslutsunderlag**.

”Från erkännande till egenmakt” (Prop. 2008/09:158)

◆ *Författningskommentar § 5:*

”Nationella minoriteter **bör särskilt** engageras och **ges möjlighet att påverka** i frågor som rör **användandet av ekonomiska resurser** avsatta för minoritetspolitiska åtgärder.”

I förvaltningsområde

- ◆ service på samiska, finska och meänkieli i ärenden som har anknytning till förvaltningsområdet, när enskilda så begär
- ◆ förskola och äldreomsorg helt eller delvis på samiska, finska och meänkieli
- ◆ sträva efter att bemöta den enskilde på språket

”Låt hundra blommor blomma!”

- ◆ De lokala förutsättningarna kan variera och se väldigt olika ut
- ◆ Stor flexibilitet för att möta de lokala behoven

Länsstyrelsens & Sametingets gemensamma uppdrag fr. o. m. 2010

- ◆ Uppföljningsansvar
- ◆ Samordningsansvar
- ◆ Återrapportera till regeringen
- ◆ Rådgivning och information
- ◆ www.minoritet.se
- ◆ Statsbidrag till FO, samt NM Riksorganisationer

Uppföljningsarbetet

- ◆ kommuner & landsting som är förvaltningsområden ska genomföra en **kartläggning av de behov** som finns i kommunen i **samråd med minoriteten** och även använda statsbidragen i samråd med minoriteten
- ◆ kommuner & landsting ska senast 10 januari lämna rapport till Länsstyrelsen & Sametinget, som lämnar **rapport till Regeringen** 22 februari

Rapport 2010

- ◆ Många, särskilt landsting, har kommit igång sent
- ◆ Samråd i många kommuner inom ramen för verksamheten i förvaltningsområdet
- ◆ Svårstartat i andra kommuner
- ◆ Få samråd på landstingsnivå
- ◆ Praktiskt taget inga samråd inom grundskyddet

Framgångsfaktorer i kommuner/landsting

- ◆ Tydliga mål & klar förankring i politisk och verksamhetsmässig ledning
- ◆ Tydlig samordnande funktion för NM i verksamheten
- ◆ **Fungerande samråd** med lokala företrädare för berörd NM

Grundbulten - 5 § LoNM

*Förvaltningsmyndigheter **ska** ge de nationella minoriteterna **möjlighet till inflytande** i frågor som berör dem och så långt det är möjligt **samråda** med representanter för minoriteterna i dessa frågor*

Tack!

